

*Αλή μπέη Ντίνο (1890-1938) **

Τον περασμένο Νοέμβριον έκλεισαν 20 χρόνια από τότε που ο αξέχαστος συνεργάτης της μικρής μας εφημερίδας έκλεινε τα μάτια και το σεπτό του σκηνώμα –ας μας επιτραπεί η χριστιανική αυτή λέξη για τον Αλή Ντίνο– απετίθετο εις τα σπλάχνα της Αττικής γης, της κοινής μητρός τόσων και τόσων μεγάλων καλλιτεχνών και λογίων. Το κλεινόν Άστυ υπήρξε και για το Ντίνο ο προσφιλής τόπος όπου ανάδειξε και εκαλλιέργησε το πλούσιο και αμίμητο καλλιτεχνικό του ταλέντο, μα στη μικρή μας πόλη, από τις στήλες του μικρού μας βδομαδιατικού φύλλου πρωτοπαρουσιάστηκε ως γελοιογράφος και σκιτσογράφος ο αξέχαστος Αλβανός ευπατρίδης, ο αγαπημένος μας πατριώτης. Στο κοιμητήριο του πρώτου νεκροταφείου, στην μνήμη τού πρώτου τούτου προέδρου των Ελλήνων σκιτσογράφων, ο κ. Φωκίων Δημητριάδης, την ώρα της ταφής του είπε τα συγκινητικά τελευταία αποχαιρετιστήρια λόγια.

Μικρό παιδάκι, αυτός που τολμά να αφιερώση τις λίγες γραμμές στα εικοσάχρονα του θανάτου του, παρατηρούσε ώρες ολόκληρες κρεμασμένος τους χιουμοριστικούς του πίνακες έξω από το ουζάδικο του Κατηνιώτη ή Τράμπα, εκεί που είναι σήμερα το παντοπωλείον του Συνέσιου, όταν το πλανόδιο εμπόρευσμά του στο καλαθάκι του δεν εύρισκε αγοραστές, ή έπαιρνε την εφημερίδα «Αστήρ» και διάβαζε τις συνέχειες του μυθιστορηματος της Γκόλφως. Κοίταζα και διάβαζα. Διάβαζα και κατόπιν παρατηρούσα και τις πιο μικρές λεπτομέρειες του σκιτσαρίσματος.

Μα τι πράγμα περίεργο, τι εκπληκτικό ήταν οι συνθέσεις εκείνες ! ... Σ' ένα μικρό ουζάδικο του Βερυκοκάκη, δεκάδες γελοιογραφίες και σκίτσα της πρεβεζάνικης ζωής είχαν εκθέσει. Σαλόνια καλλιτεχνικών εκθέσεων ήταν άγνωστα στην πόλη μας. Τέρψη αληθινή και ψυχαγωγία αισθανόταν ο Ντίνο απ' τις συχνές ομιλίες και παρέες με τους θυμόσοφους ψαράδες της πόλης μας. Γελούσε ανοιχτόκαρδα με τις ιστορίες τους, και τους σκιτσάριζε.

Από τις πολλές φορές που παρατηρούσα είχα απομνημονεύσει και όλους τους υποτίτλους της σύνθεσης, γραμμένους επίσης από το ποιητικό

* Το άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Βήμα Πρεβέζης*, φύλλο 847 της 18.5.1959, σελ. 1 & 2.

ΕΙΚΟΝΑ 1: *Αλή Ντίνο μπέης (1890-1938)*
(Δεύκωμα «Αλή Ντίνο μπέη», Πρέβεζα 1993, σελ.23)

και πικάντικο πνεύμα του. Και ήταν τόσο προσαρμοσμένοι οι τίτλοι στις σκηνές που παρίστανον οι ευθυμογραφικοί του πίνακες. Ο Πάνος ο χελώνας, ο Σερίφης, ο Νομάρχης μας, ο Καρακάξας, ο Αντώνης, ο Ορφεύς της Πρέβεζας και άλλα επίσημα πρόσωπα ή τύποι της μικρής μας κοινωνίας ήσαν τα θέματα των χιουμοριστικών του πινάκων. Και όλοι αυτοί ήσαν έγχρωμοι, ζωντανοί, νόμιζες πως σου μιλούσαν. Στον πρώτο πίνακα που αναφέραμε παραπάνω αυτοσκοκισάρονταν με το στρατιωτικό του δίκωχο, στο κεφάλι, ως Έλλην στρατιώτης, που υπηρετούσε τότε, (1920) ο αγαθός μας Ντίνο. Νομίζω πως ήταν αυτοδίδακτος, δεν επήρε μαθήματα από κανένα, στα χρόνια που εξούσε και εγλένταγε στο Παρίσι και την Βιέννη. Συστηματικά, εννοώ, και σε σχολή κρατική. Το σχέδιο του Ντίνου είχε δική του γραμμή, προσωπική, λιτή, κλασσική, αριστοκρατική. Ο καλλιτέχνης και ιδίως ο ζωγράφος και σκιτσογράφος δεν μιμείται κανένα ομότεχνο, εκφράζει με τα μέσα που του εχάρισε η φύση απλά και στοχαστικά, χωρίς προσποίηση και παραποίηση εκείνο που νοιώθει βαθειά. Τότε αποκτά προσωπικότητα, τότε η καλλιτεχνική του έκφραση παίρνει την σφραγίδα της πνευματικής δωρεάς. Κι' αν τούτο ισχύει για τα έργα του καλλιτεχνικού λόγου πιο πολύ αξιολογείται στα έργα του χρωστήρος και του μολυβιού.

Και συχνά κατόπιν από το 1928-1932, από τις στήλες του «Βήματος της Πρεβέζης» δημοσιεύονταν σκίτσα του έξυπνα, που με αττική δροσιά και χάρη καταπιάνονταν με τα πολιτικά και τους πολιτικούς της ιδιαίτερής μας πατρίδας. Πώς τους είχε νοιώσει, και τον μακαρίτη γιατρό Γερογιάννη, και τον μακαρίτη Λεωνίδα Τσιόκο και τον Χαβίνη. Πώς ήξερε τα βίτσια τους, τις ιδιοτροπίες τους, τις μικρές ή μεγάλες τους φιλοδοξίες και τους εγωϊσμούς των! Πόσο απλά αλλά και γελαστά και χωρίς να προκαλή την ανία, τους παρουσίαζε κάθε τόσο σε μεγάλες συνθέσεις, εξ αφορμής ενός αξιόλογου για τον καθένα τους πολιτικού κουτσομπολιού.

Τι εξαιρετικό έργο θα ήταν για τον τόπον μας, αν όλοι αυτοί οι γελοιογραφικοί και ευθυμογραφικοί πίνακες του Ντίνου της πρώτης καλλιτεχνικής περιόδου, που δημοσιεύτηκαν στο «Βήμα Πρεβέζης», κατώρθωνε κάποιος να τους συγκεντρώσει και να τους ξανατυπώσει.[∇]

[∇] Ο Δήμος Πρέβεζας εξέδωσε το 1993 λεύκωμα με αναπαραγωγές γελοιογραφικών έργων του Αλή Ντίνο Μπέη με τίτλο *Αλή Ντίνο Μπέη. Σκιτσογράφος (1890-1938)*.

Από τη μικρή μας εφημερίδα ξεκίνησε ο αλησμόνητος καλλιτεχνικός συνεργάτης μας για να αναδειχθή από τις στήλες των μεγάλων Αθηναϊκών εφημερίδων της «Πρωΐας» και του «Ελευθέρου Βήματος» ως ένας από τους πιο αξιόλογους και πρωτότυπους πολιτικούς γελοιογράφους και ευθυμογράφους.

Η συνεργασία του στις στήλες μας ήταν, όπως συμβαίνει συνήθως στους επαρχιώτες λογίους και καλλιτέχνες συνεργάτες των εφημερίδων και περιοδικών, τελείως αφιλοκερδής.

Στις Αθηναϊκές όμως εφημερίδες η πολιτική γελοιογραφική του εργασία, πληρωνόνταν καλά γιατί είχε τότες ανάγκη, ο απλοχέρης και αφιλοχρήματος Ντίνο ενός μισθού, είχαν απαλλοτριωθή τα μεγάλα πατρογονικά του τσιφλίκια και κάτι λίγα λιοστάσια του είχαν απομείνει. Με τα εισοδήματά του εξούσε και τον μισθό τού συνεργάτου τής εφημερίδος.

Αν φθάσει το πενιχρό αυτό σημείωμα στα μάτια του κ. Φωκίονος Δημητριάδη, του εκλεκτού συνεργάτη του «Βήματος» που τόσο αγαπούσε το μακαρίτη συνάδελφό του Αλή μπέη Ντίνο, ας λάβη την καλοσύνη να δημοσιεύση τον επιτάφιο εκείνο αποχαιρετισμό σε κάποιο από τα μεγάλα περιοδικά της Πρωτεύουσας. Θα ήταν, φυσικά, υπερβολική απαίτηση να ηγηθή μιας κινήσεως για μια έκθεση των δημοσιευμένων στις αθηναϊκές εφημερίδες σκίτσων και πολιτικών γελοιογραφιών του Ντίνου, που όπως τον έκρινε στο «Βήμα» της 8.11.1938, ο ειδικώτατος τεχνοκρίτης αείμνηστος Ζαχαρίας Παπαντωνίου «ήταν ένας Αλβανός που δεν είχε άλλο αλβανικό επάνω του παρά το ελαφρόχρωμα της προφοράς».